

pe cititori că numai credința dreaptă unită cu faptele bune, sub călăuză unui duhovnic îscusit, pot măntui cel mai sigur sufletele noastre.

Toate aceste învățături ni se oferă în acest volum ca un buchet de flori duhovnicești, care ne călăuzesc spre Hristos și ne ajută pe calea măntuirii.

Recomandăm această carte cu aceeași iubire sfântă la toți bunii noștri creștini care ne sunt aproape de suflet și se roagă pentru noi.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Nașterea Domnului
Anul măntuirii 1996

CONVORBIREA ÎNȚÂI

DESPRE CĂSĂTORIE, DATORIILE SOȚILOR ȘI COPIILOR

1. Cum se cuvine să se pregătească tinerii pentru căsătorie?

Cea mai bună pregătire a tinerilor pentru viață și căsătorie este creșterea lor *în frica și certarea Domnului*, precum ne învață pe noi vasul alegerii și gura lui Hristos, marele Apostol Pavel. Mai întâi se cere tinerilor să cunoască pe scurt învățătura de credință ortodoxă. Să știe Crezul pe de rost și alte rugăciuni de nevoie, să aibă duhovnici buni, să citească Sfânta Scriptură și mai ales Noul Testament, catehismul Ortodox și alte cărți de folos sufletesc. De asemenea, sunt datori să trăiască în feciorie până la cununia religioasă și să se silească a lucra după putere toate faptele bune, mai ales rugăciunea, mergerea regulată la biserică, postul, milostenia, viața curată, ascultarea de părinți și spovedania în cele patru posturi.

Iată cum se cuvine să se pregătească orice Tânăr pentru a păși în viață și pentru căsătorie. Să ne gândim că nunta este cea mai veche Taină a Bisericii, întemeiată de Dumnezeu încă din rai. Ea stă la temelia familiei, a lumii întregi. Tăria familiei depinde și de respectarea legilor morale ale Bisericii noastre. Tinerii trebuie pregătiți pentru viața de familie încă din copilărie. Preotul, nașul de botez și părinții au în viața tinerilor cel mai mare rol și răspundere.

2. Care sunt regulile canonice ale nunții creștine?

Regulile canonice pe care sunt datori a le împlini tinerii la nunta creștină ortodoxă sunt unsprezece la număr și anume:

a. **Cei doi tineri** care vor să se cunune unul cu altul, **să nu fie între ei nici un fel de rudenie trupească sau duhovnicească**, adică din Sfântul Botez. Cununia între rude este oprită cu desăvârșire de Sfintele Canoane ale Bisericii Ortodoxe.

b. **Părinții celor doi tineri trebuie să se învoiască** și să se unească **la căsătoria copiilor lor**. Nunțile făcute fără voia părinților nu aduc bucurie copiilor și sunt canonisite de Sfântul Vasile cel Mare în canoanele 38, 40 și 42 ca și desfrânarea, cu trei ani oprire de la Sfânta Împărtășanie, până la împăcarea celor doi tineri cu părinții lor.

c. **Cei doi tineri trebuie să se iubească și să se învoiască a se căsători unul cu altul**; căci de se căsătoresc fără voia lor, la îndemnul părinților sau pentru căștiguri materiale, această nuntă nu poate dăinui.

d. **Logodirea celor doi tineri să se facă cu preot, după rânduiala Bisericii**, cu cercetarea canonicaă cuvenită.

e. **Tinerii logoditi sunt datori să trăiască la părinții lor până la cununia religioasă și să-și păstreze în curătenie fecioria**, că de vor greși mai înainte sunt canonisiți de Biserică ca desfrânați și opriți șapte ani de la Sfânta Împărtășanie.

f. **Mai înainte cu o săptămână** sau două de cununia religioasă **cei doi tineri sunt datori să se spovedească la duhovnicul lor** din copilarie sau la

preotul satului, cu post și rugăciuni și, dacă au voie, să se pregătească pentru Sfânta Împărtășanie.

g. **Cununia religioasă** se cuvine, după tradiție, a **se face dimineața, de obicei Duminica, mai înainte de începerea Sfintei Liturghii**, iar nașii mirilor să fie creștini buni, capabili să învețe și să povătuiască pe calea cea bună pe finii lor.

h. După slujba cununiei, **cei doi tineri stau cu cununiile pe cap în mijlocul bisericii**, înconjurați de credincioși **până la sfârșitul slujbei**, iar preotul dă binecuvântare de Sfânta Liturghie și se roagă împreună cu toți cei de față pentru ajutorul celor încununați. Crezul și Tatăl nostru este dator să le zică mirele.

i. Când preotul zice: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați”, atunci **cei doi miri se apropiu de Sfântul Potir și se împărtășesc cu Trupul și Sângele lui Hristos**, dacă au voie de la duhovnicul lor.

j. **După terminarea Sfintei Liturghii cei doi miri sunt conduși la casa mirelui** de nuntași, după vechea tradiție ortodoxă, unde se aşeză la masă, mănâncă și se veselesc cu cucernicie și bună rânduială, întru slava lui Dumnezeu, precum se cuvine creștinilor.

k. **Dacă cei doi tineri s-au împărtășit, se cuvine să fie în curătenie până în seara zilei următoare, pentru cinstea Sfintelor Taine.**

Aceasta este regula canonicaă a celor ce se căsătoresc, rânduită de Sfinții Părinți ai Bisericii Ortodoxe, pe care cei mai mulți creștini o calcă în zilele noastre, spre a lor osândă (După *Hristoitia, Bunul Moral al creștinilor*, cap. 26, de Sfântul Nicodim Aghioritul).

Cei ce împlinesc aceste reguli creștine la căsătorie, primesc binecuvântare de la Dumnezeu și duc viață liniștită în familie și cu bună sporire în toate. Iar cei ce calcă rânduiala Bisericii la căsătorie, duc viață cu multe ispite. **După rânduiala Bisericii nu se fac cununii sămbătă seara, spre ziua Sfintei Duminici.** Unii fac nuntă cu scop de câștig, spre a dobândi daruri și sume mari de bani, schimbând Taina Nunta rânduită de Dumnezeu în rai, în prilej de desfrânare, de sminteaală și de câștig pierzător de suflete, spre a lor osândă. Un alt mare păcat fac tinerii care se cunună la biserică numai de ochii lumii, nu pentru naștere de copii, ci spre plăcere trupească și fac cununie și petrecere în sfintele posturi, când nunțiile sunt oprite.

3. Care sunt gradele de rudenie opritoare de căsătorie?

Gradele de rudenie sau rudenile sunt de patru feluri:

I. A. Rudeniile de sânge (consângenitate) **în linie dreaptă** care se opresc de la căsătorie la infinit. Consângenitatea în linie dreaptă se împarte în două:

a. În linie dreaptă suitoare, adică tată – bunic – străbunic etc;

b. În linie dreaptă coborâtoare, adică tată – fecior – nepot – strănepot etc.

B. Rudenii de sânge **în linie colaterală**, care se opresc de la căsătorie până la al șaptelea grad, inclusiv. Frații de o mamă sunt de gradul II de rudenie; verii primari sunt de gradul IV de rudenie; verii al doilea sunt de gradul VI de rudenie și nu se pot căsători unii cu alții; verii al treilea sunt în gradul VIII

de rudenie și aceștia au voie să se căsătorească între ei. **Frații și verii de tată vitreg sau mamă vitregă, nu se pot căsători** între ei până la gradul VII inclusiv.

În cazuri de nedumerire se cere sfatul și dezlegarea episcopului locului.

II. Rudenii prin încuscrire. Membrii a două familii încuscrise nu se pot căsători până la al treilea grad, inclusiv, după sinodul patriarhal din Constantiopol, din anul 997.

III. Înrudirea spirituală, din botez și cununie, între nași, fini și rudele lor. Căsătoria cu rude spirituale este oprită până la gradul al treilea, inclusiv. Nu se pot căsători nașul cu fina, cu mama sau cu fiica finei. Nu se pot căsători finul cu fiica nașului și fiul nașului cu fiica finei.

IV. Înrudirea prin adopțiune (înfiere) se oprește de la căsătorie până la gradul al treilea, inclusiv.

În toate cazurile cei doi tineri, împreună cu părinții lor, sunt datori să consulte pe preot și să asculte între totul de rânduiala Bisericii fixată de Sfinții Părinți și păstrată cu atâta sfîrșenie de înaintașii noștri.

4. În cazuri cu totul speciale, preotul poate singur să ia hotărâre și să dea dezlegare de cununie celor înrudiți?

Pentru cazuri cu totul speciale, excepționale, logodnicii trebuie îndrumați să consulte pe episcopul locului, care poate anula logodna sau da covenita dezlegare de cununie și rânduiește un anumit canon de pocăință. **Când cei doi tineri sunt rude apropiate, veri primari, frați primari, cununați etc, nici episcopul nu are voie să dezlege o asemenea nuntă fără de**

lege, pe care au oprit-o și au legat-o Sfinții Părinți. Iar „dacă vreun preot săvârșește o asemenea nuntă, fără stirea episcopului, să se caterisească”.

De obicei, gradele de rudenie în căsnicie, mai ales cele din încuscire, cele spirituale și din înfiere, nasc multe probleme preoților și Bisericii și nu puțini tineri se căsătoresc fiind rude, fie din neștiință, fie din lăcomia de avere, fie din neascultare și necredință din care pricină au mult de suferit în viață.

5. Ce trebuie să facă cei căsătoriți anticanonic cu rude apropiate?

Orice nuntă ce se face cu rude trupești sau sufletești apropiate, Biserica lui Hristos nu recunoaște, ci o desparte și o canonisește, după caz, cu oprire de la Sfânta Împărtășanie și pocăință, de la 3 până la 10 și uneori 15 ani, pentru că se face amestecare de sânge, se încalcă legea dumnezieiască și se face smintea în popor.

6. Câte căsătorii îngăduie Biserica?

Biserica Ortodoxă îngăduie cu pogorâmant trei căsătorii, însă în anumite condiții. Sfântul Vasile cel Mare, în canonul 87, spune despre a doua nuntă: „Căsătoria a doua este îngăduită de Biserică numai celor ce au rămas văduvi de tineri prin deces și nu au copii”. Iar Sfântul Apostol Pavel, sfătuiește la văduvie în castitate, dar cine nu poate, *mai bine să se căsătorească, decât să ardă* (I Cor. 7, 39).

„Căsătoria a doua nu se binecuvintează cu cununie, ci se canonisește doi ani și nu se împărtășă, iar a treia căsătoria, trei ani”, zice Sfântul Nichifor în canonul 2. Dacă cei ce se căsătoresc a doua oară

sunt bătrâni, „unii ca aceia mânie pe Dumnezeu, să aibă pocanie trei ani și metanii câte 24 pe zi”, zice *Pravila Bisericească de la Govora*, cap. 109.

„Cel căsătorit a doua oară nu mai poate fi hirotonit” (Apostolic 17; VI Ecumenic, 3; Sfântul Vasile, 12). Slujba cununie a doua se face simplă și fără fast, iar preotul nu are voie să ia parte la masa lor (Neocezareea, 7).

Preotul, dacă rămâne văduv, nu are voie să se căsătorească a doua oară. Dacă totuși îndrăznește la a doua căsătorie, pierde preoția și nu mai are voie să săvârșească nimic din cele ale preoției (Sfântul Vasile, 6).

Căsătoria a treia se îngăduie de Biserică „numai de mare nevoie, acelora care nu au copii, până la vîrstă de 40 de ani”. Sfântul Vasile zice că „la trigămi să se aplique afurisire (oprire de la Sfânta Împărtășanie) cinci ani, fără a-i opri cu totul de la Biserică” (Canon 4).

„Nunta cea dintâi este lege, a doua iertare, iar cea de-a treia este călcare de lege” zice *Îndreptarea Legii* de la Târgoviște, cap. 205. **Căsătoria a patra este oprită cu desăvârșire de Biserică.** Cel vinovat este „afurisit și lipsit de toată slujba Bisericii”, până se desparte de acea persoană și se pocăiește opt ani.

„Dacă o femeie sau bărbat moare și soțul rămas se căsătorește, nu păcătuieste... dar, dacă rămâne văduv (până la moarte), își agonisește mai multă slavă la Dumnezeu” (Păstorul lui Herma).

Iar Sfântul Iustin Martirul și Filosoful, în cartea sa *Apologia*, spune despre a doua căsătorie: „După Dascălul nostru, cei ce s-au căsătorit a doua oară după

legea omenească sunt păcătoși, precum și cei ce caută la femeie spre a o pofti. Că nu numai cel ce preacurvește cu fapta este preacurvar, ci și cel ce voiește a preacurvi, fiindcă nu numai faptele, ci și gândurile sunt văzute la Dumnezeu...”.

Iar pe cei ce fac mai multe căsătorii, Sfinții Părinți îi numesc poligami. Deci, după a doua nuntă nu mai este nuntă, ci poligamie. De aceea a zis Domnul samarinencei care păcătuise cu cinci bărbați: *Pe care îl ai, nu-ți este ţie bărbat* (Ioan 4, 18). „Cei ce au trecut peste a doua nuntă, nu merită să fie numiți bărbați și soții”, zice Sfântul Vasile cel Mare, în canonul 4. Tot el spune pentru a treia nuntă: „Sfinții Părinți au trecut sub tăcere nunta a treia (poligamia) și au socotit-o ca pe o poftă dobitocească și străină de vrednicia omului creștin. Nouă ni se pare că acest păcat este mai mare decât curvia...” (Canonul 80).

7. Care este scopul evanghelic al nunții creștine?

Scopul principal al nunții creștine, după porunca lui Dumnezeu (Fac. 1, 28; 2, 16-24) și după învățătura Bisericii Ortodoxe, este unirea prin iubire a celor doi soți în numele Domnului pentru nașterea de copii, spre înmulțirea neamului omenesc. Apoi, ajutorarea soților între ei, pentru ușurarea vieții; înfrânarea trupească și evitarea desfrâului și a imoralității în lume. Toate aceste scopuri să fie spre preamărirea lui Dumnezeu (*Învățătură de Credință Creștină Ortodoxă*, 1992, pag. 401; *Dicționarul Teologic*, Pr. I. Bria, 1981, pag. 95-96).

8. Ce păcat săvârșesc cei ce trăiesc fără cununie religioasă și au copii? Ce trebuie să facă ei spre a se mândri?

În afară de cerințele fizice, omul are în plus necesități și datorii superioare, sufletești, și deci are nevoie în căsnicie și de binecuvântarea lui Dumnezeu, adică de cununia religioasă.

Celor ce trăiesc fără cununie religioasă nu li se pot primi darurile și pomelnicele la Sfântul Altar și nu pot fi nași, nici la cununie, nici la botez. Ei nu se pot mândri, decât dacă se cunună la biserică, făcând și un canon de câțiva ani oprire de la Sfintele Taine (După *Pravila bisericiească* de Arhim. Nicodim Sachelarie).

Sinodul I Ecumenic, în canonul 3, și Sinodul VI Ecumenic, în canonul 5, opresc cu desăvârșire pe clericii de orice grad să aibă vreo femeie îngrijitoare la casele lor, „afară de mamă, soră sau mătușă, sau pe alte persoane care nu pot fi bănuite de legătură de concubinaj... Iar dacă cineva ar călca pe cele hotărâte de noi, să se caterisească. Aceasta să respecte și cei căsătoriți, având grija de curătenia lor morală”.

Vezi, deci, ce grija au avut Sfinții Părinți să păstreze viața morală în Biserica lui Hristos și cu câtă tărie au luptat împotriva smintelii și a cumplitului păcat al desfrânării?

9. Cum se cuvine să se aleagă nașii la botez și la cununie și ce datorii au nașii față de finii lor?

Nașii trebuie să se aleagă dintre cei mai buni și mai evlavioși creștini, indiferent de starea lor socială, pentru că nașii sunt povățuitori duhovnicești ai finilor lor și au mai multe îndatoriri decât părinții cei trupești. Nașii trebuie să fie oameni cumpătați, morali, blânzi, de model în societate. Să cunoască bine credința

ortodoxă, Crezul, Sfânta Scriptură, Catehismul Ortodox și să meargă regulat la biserică.

De aceea nu pot fi nași la botez și la cununie creștinii de altă religie (catolici, protestanți, sectanți etc), cei ce trăiesc în concubinaj (necununați) și în desfrânare, cei ce nu vor să aibă și să crească copii, cei bețivi, divorțați și cu nume rău în societate. Nașii trebuie să fie aleși cu multă grijă și numai cu voia preotului paroh, în fața căruia să se oblige că vor purta grijă să înevețe pe finii lor frica lui Dumnezeu, să-i supravegheze, să-i cheme la biserică, la spovedanie, la săvârșirea faptelor bune, să-i cerceteze regulat la casele lor, să-i mustre la nevoie, să le dea cărți creștinești de citit, pentru că nașii au mare răspundere, fiind garanții finilor lor înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Nașul se leagă cu finul și cu părinții lui „printr-o rudenie spirituală, care este mai mare decât cea după trup, deoarece el se numește părinte duhovnicesc” după Canonul 53 al Sinodului VI Ecumenic. „Părinții trupești, spune Dionisie Areopagitul, încredințează copilul unui creștin botezat care este un bun educator în cele dumneziești, încât copilul va rămâne pentru toată viața sub povătuirea lui, ca la un tată duhovnicesc și garant al vieții lui după Dumnezeu...”. Nașul trebuie să locuiască cât mai aproape de finul său pentru a-l supraveghea și ajuta la învățatura poruncilor lui Dumnezeu.

Iată, pe scurt, cum se aleg nașii de la botez, de la cununie și călugărie. Ei trebuie să fie cei mai buni dintre cei mai buni, ca cei ce trebuie să dea socoteală în fața lui Dumnezeu pentru fiile lor sufletești. Putem spune că mulți nași credincioși își

mântuiesc sufletele prin finii lor, dacă îi cresc în frica Domnului; dar mai mulți se osândesc pentru lenevirea și nepăsarea față de fiile lor sufletești. La rândul lor și finii au datoria să asculte pe nașii și garanții lor sufletești, să-i consulte în toate, să primească sfaturile lor cele bune, să se roage zilnic pentru nașii lor, pentru preoții care i-au botezat, cununat sau călugărit, și să le urmeze modelul duhovnicesc în toată viața.

Nașii de călugărie se aleg de stareț, dintre cei mai buni călugări sau duhovnici ai mănăstirii. Călugării trebuie să aibă nași numai dintre călugări, iar mirenii numai dintre mirenii. „Nu se cuvine, nici nu este lucru cinstit, nici primit, ca un călugăr sau călugăriță să primească copii după Sfântul Botez (adică să fie nași la botez), sau să țină cununii la nuntă. Iar de va îndrăzni să facă acest lucru fără de cale, de rușine și fără de lege, să se canonisească cum îi va părea arhiereului.

Iar de va face aceasta a doua oară, să se izgonească din Biserica lui Hristos, ca un călcător al dumnezeiștilor pravile” (*Pravila lui Matei Basarab*, cap. 135).

10. În ce condiții Biserica Ortodoxă aproba divorțul?

După învățătura dată nouă de Dumnezeu, căsătoria este indisolubilă, adică una pe toată viața: *Ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despărță* (Matei 19, 6). Numai moartea desparte în chip firesc pe cei doi soți.

Totuși, sunt câteva exceptii îngăduite de Biserică, care duc la despărțirea soților între ei prin divorț. Iar divorțul este desfacerea căsătoriei pe care o provoacă soții între ei pentru care Biserica nu le poate da nici o

binecuvântare sau hotărâre juridică oficială. De aceea, nici nu se prevede vreo slujbă bisericească de divorț. Adevărata legalitate a nunții constă numai în căsătoria întâia. Desfacerea ei legală o face numai moartea dintre soți, sau pe plan mai înalt, moartea ambilor soți, căci după moarte *sunt ca îngerii, necăsătoriți* (Matei 22, 30).

„Cu toate acestea, conducerea bisericească, ținând seama de scopul moral al căsătoriei, încă din vremea Apostolilor a dat îngăduință văduvei rămasă prin deces de a se recăsători. Deci ca o iconomisire dintre cele două alternative: a văduviei prea superioare, în deplină stăpânire de sine (Luca 2, 36-37) și a desfrâului prea păcătos, i s-a indicat calea de mijloc a căsătoriei celei de a doua” (I Cor. 7, 8-9; I Tim. 5, 3, 6, 14), cum spune așa de clar Arhimandritul Nicodim Sachelarie, în lucrarea sa monumentală *Pravila Bisericească*.

11. Care sunt cauzele canonice ale divorțului?

Motivele canonice ale divorțului sunt:

I. a. **Adulterul** (preacurvia), adică violarea credinței conjugale de către soț sau soție. Acest motiv de divorț se bazează pe Sfânta Evanghelie, adică pe dreptul divin (Matei 19, 9);

b. Pe lângă adulter, soțul poate să divorțeze când i se pun curse care periclitează viața, îndreptate contra existenței căsătoriei, de către un soț împotriva celuilalt, cum ar fi **refuzul soțului sau soției de a naște copii**. În acest caz partea nevinovată are dreptul să solicite divorțul;

c. Iarăși, **soțul poate divorța când soția se face vinovată de avort** intenționat și prin aceasta împiedică scopul căsătoriei.

d. Când femeia sau bărbatul participă fără voia celuilalt la ospețe și petreceri necuviincioase.

e. Pentru soție există motiv de a cere divorț când bărbatul său o acuză public pe nedrept de adulter, când soțul ei greșește în public sau în ascuns, în casă sau în altă parte cu o altă femeie.

II. Al doilea motiv principal de divorț, după adulter, este căderea unui soț din dreapta credință – apostazie, necredință, sectă etc (I Cor. 7, 15).

III. Când unul din soți sau amândoi intră în monahism, „ca o moarte superioară, față de lumea pusă în slujba păcatului” (Sinodul VI Ecumenic, canonul 12, 48). Însă „cel ce-și lasă (prin divorț neîngăduit) soția sa legitimă și ia pe alta, trebuie să fie canonisit ca un preacurvar, după porunca Domnului (Matei 19, 9), adică să fie oprit până la 15 ani de la Sfânta Împărtășanie”, după Sfântul Vasile cel Mare.

12. Când se consideră încheiat divorțul canonic? Adică în ce moment cei doi soți sunt liberi să se recăsătorească, din punct de vedere canonic?

Divorțul canonic se consideră încheiat când între soți au urmat motivele de divorț arătate mai sus (adică: adulterul, lepădarea de credință, intrarea în monahism etc). Trebuie, însă, pe lângă motivele canonice arătate mai sus, să se țină seama și de motivele de divorț hotărâte de legislația civilă.

13. Care sunt efectele divorțului canonic?

Efectele de drept ale divorțului canonic se referă pe de o parte la soții divorțați, iar pe de altă parte la copiii născuți din căsătorie.

Divorțul canonic desface în orice privință legătura conjugală și pune pe soți în acel raport în care se găseau înainte de căsătorie (după *Dreptul bisericesc oriental* de episcopul Nicodim Milaș, cap. 202).

14. Ce ne învață Sfinții Părinți despre nașterea de copii?

Sfânta și dumnezeiasca Scriptură, precum și Sfinții Părinți, arată că **copiii sunt un dar al lui Dumnezeu** (Fac. 20, 17-18; 25, 21; 29, 33; 30, 6, 17, 22; 33, 5; 48, 8-9; Luca 1, 7). Iar nașterea de copii este o binecuvântare și rânduială dumnezeiască dată de Dumnezeu omului încă din rai, prin porunca: *Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul...* (Fac. 1, 28). Prin nașterea de copii se înnoiește neamul omenesc și se menține viața pe pământ.

Așadar, nașterea de copii este cea mai mare datorie a celor doi soți care se unesc prin căsătorie. **Nașterea de copii formează cea mai mare bucurie și adevărată temelie a familiei;** ea consolidează și desăvârșește căsnicia și este izvor de sănătate. **Fără împlinirea acestei datorii, Taina Nunții se desființează.** Pentru aceea Dumnezeu binecuvintează pe primul om, Adam, și îi face femeie pe Eva, ca să nască copii.

După izgonirea lui Adam din rai, nașterea de copii devine, pe lângă binecuvântare, și canon de ispășire a păcatelor părinților. Nașterea de copii ajută mult la mânăstirea părinților, cum spune Sfântul Pavel, că femeia *se va mândri prin naștere de fiu* (I Tim. 2, 15). În Vechiul Testament, cei ce nu aveau copii erau socotiți lepădați de la fața lui Dumnezeu. De aceea se

rugau ziua și noaptea să le dăruiască Domnul copii. La fel glăsuiesc și toți Sfinții Părinți. Ei se rugau pentru cei ce nu aveau copii sau nu puteau naște, ca să le dea Dumnezeu copii buni și sănătoși, iar pe cei bolnavi îi vindecau cu rugăciunile lor. Pe cei ce nu voiau să aibă copii îi sfătuiau, cum spune Sfântul Pavel, ca mai bine să nu se căsătorească sau să trăiască în înfrâncare (curăție), cu învoirea ambilor soți, decât să-și ucidă copiii.

Mântuitorul aseamănă pe cei ce se căsătoresc numai pentru păcat, sau de ochii lumii, sau pentru avere, cu smochinul blestemat care nu voia să aducă nici o roadă pe pământ. Pentru că nașterea de copii nu este numai o datorie socială, firească, ci este mai întâi o poruncă dumnezeiască, care contribuie foarte mult la mânăstirea părinților. **Soții care nu vor să nască copii, care îi avortează sau practică păcatul pazei, sunt pedepsiti de Dumnezeu** cu boli de tot felul, cu necazuri în viață, cu grea mustare de conștiință, iar dincolo cu osândă veșnică.

15. Ce trebuie să facă soții ca să aibă copii buni și sănătoși?

Părinții, dacă doresc să aibă copii buni, înțelepți și sănătoși, trebuie ca ei să fie mai întâi buni, credincioși, ascultători de Biserică și plini de frica lui Dumnezeu. Căci copiii sunt de fapt „căpățâni” ale părinților lor. Ce văd și ce aud în casă de la părinți, aceea fac. Educația copiilor începe chiar din ziua nunții părinților, adică din clipa zămisirii.

Pentru a avea copii înțelepți și credincioși, părinții trebuie să se roage mult, să meargă regulat la biserică, să postească sfintele posturi, să se spovedească adesea,